

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „АГРАРНА ИКОНОМИКА“

Приета от ФС: протокол №11/ 25.04.2024

Приета от КС: протокол №7 / 11.04.2024

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(Доц. д-р Денка Златева)

У Ч Е Б Н А   П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ”;

ЗА СПЕЦ: „Екоикономика“; ОКС „магистър“ – задочно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 за СС и СНУ, 6 за ДНДО и СПН;

СЕМЕСТЪР: 9 за СС и СНУ, 11 за ДНДО и СПН ;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 38 ч.

КРЕДИТИ: 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:	38
Т. ч.	
• ЛЕКЦИИ	23
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия)	15
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	202

Изготвили програмата:

1. ....
(Доц. д-р Мария Станимирова)

2. ....
(Гл. ас. д-р Дамян Кирчев)

Ръководител катедра: .....
„Аграрна икономика“ (проф. д-р Теодорина Турлакова)

I. АНОТАЦИЯ

Дисциплината „Устойчиво използване на природните ресурси“ осигурява познания насочени към изясняване на характера на природните ресурси и тяхното рационално използване. Дефинирани са основни подходи за използването на природните ресурси, в контекста на устойчивото развитие.

Студентите формират знания и умения във връзка с:

- ✓ Изясняване на поземлените ресурси, тяхното ефективно управление и рационално използване;
- ✓ Изясняване на енергийните ресурси, тяхното ефективно управление и рационално използване;
- ✓ Изясняване на водните ресурси, тяхното ефективно управление и рационално използване;
- ✓ Изясняване на почвените и минералните ресурси, тяхното ефективно управление и рационално използване;
- ✓ Изясняване на горските ресурси, тяхното ефективно управление и рационално използване;
- ✓ Изясняване на ресурсите на световните океани, тяхното ефективно управление и рационално използване;
- ✓ Изясняване на отпадъците като ресурси, тяхното ефективно управление и рационално използване;
- ✓ Изясняване на биологичните видове като ресурси, тяхното ефективно управление и рационално използване.

В дисциплината се акцентира върху политиката на България и Европейския съюз в областта на рационалното използване на природните ресурси в контекста на Пътната карта на ЕС за устойчивото използване на природните ресурси.

В съответствие с препоръката на Съвета на Европейския съюз от 22 май 2018г. за внедряване на политика, подкрепяща развитието на ключови компетентности за учене през целия живот, изучаването на дисциплината „Екология и устойчиво развитие“ позволява да се развият и усъвършенстват следните ключови компетентности:

- ✓ Личностни – създава личностно разбиране за природните ресурси, постигане на разбиране по отношение на природните ресурси и влиянието им върху обществения и икономически живот в страната.
- ✓ Граждански – създава възможност за осъзнаване и внедряване на концепцията за устойчивото развитие в контекста на рационалното използване на природните ресурси, предполага изясняването на гражданска позиция във връзка с опазването и разумното използване на природните ресурси, предполага създаване на обективна информираност за използването на природните ресурси в световен, европейски и национален план.
- ✓ Културна – повишава информираността за националните, европейските и световните тенденции в областта на използването на природните ресурси. Позволява да се изгражда у личността обществена идентичност към проблемите на устойчивото потребление на природни ресурси.

Дисциплината създава знания и умения за дефинирането на природните ресурси, тяхното планиране и устойчиво потребление. Тя кореспондира с други учебни дисциплини включени в учебния план по специалността като „Икономика на околната среда“, „Технологии за опазване на околната среда“, „Екологична политика и законодателство“ и др.

Дисциплината стимулира придобиването по-широкопрофилна подготовка с хибриден характер, включваща познания от други професионални направления, съобразно възприетата

Стратегия за развитие на висшето образование в Република България 2021-2030 и целите на ИУ-Варна приети с мандатната програма. Това позволява по-висока степен на интердисциплинарност с други професионални направления – чрез включване на учебни ресурси от други професионални направления и науки – науки за земята, химия, биология и др.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
ТЕМА 1. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ – КЛАСИФИКАЦИЯ И ИЗПОЛЗВАНЕ	
1.1.	Природни ресурси и природен капитал
1.2.	Класификация на природните ресурси
1.3.	Принципи за опазване и рационално използване на природните ресурси
ТЕМА 2. ЗЕМЯТА КАТО ПРИРОДЕН РЕСУРС, ПРОИЗВОДСТВЕН ФАКТОР И АКТИВ	
2.1.	Земята като природен ресурси и функции на земята
2.2.	Характеристика на земята
2.3.	Поземлени ресурси
ТЕМА 3. СЪЩНОСТ И ЕТАПИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ПОЗЕМЛЕНИТЕ РЕСУРСИ	
3.1.	Същност на земеползването
3.2.	Обхват на управлението на поземлените ресурси
3.3.	Равнища на управление на поземлените ресурси
3.4.	Информация за поземлените ресурси
ТЕМА 4. УСТОЙЧИВО ПРОИЗВОДСТВО И УСТОЙЧИВО ПОТРЕБЛЕНИЕ	
4.1.	Устойчиво производство
4.2.	Устойчиво потребление
4.3.	Показатели за устойчивото производство и устойчивото потребление
4.4.	Политики свързани с устойчивото производство и потребление
ТЕМА 5. ПОДХОДИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ	
5.1.	Икономически подход в управлението и оценката на природните ресурси
5.2.	Методи за оценка на природните ресурси
5.3.	Екосистемен подход в управлението на природните ресурси
5.4.	Екологичен подход за управление на използването на природните ресурси
ТЕМА 6. УСТОЙЧИВО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕНЕРГИЯТА	
6.1.	Характер на енергийните ресурси
6.2.	Източници на енергия
6.3.	Рационално използване на енергийните ресурси
6.4.	Перспективи за устойчиво използване на енергията
6.5.	Политическа рамка за използването на енергийните ресурси
ТЕМА 7. УСТОЙЧИВО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВОДИТЕ	
7.1.	Характер на водните ресурси
7.2.	Нормативна рамка и политика за използване на водите
7.3.	Замърсяване и проблеми на използването на водните ресурси
7.4.	Опазване на водите и пречистване.
7.5.	Устойчиво използване на водите.
ТЕМА 8. УСТОЙЧИВО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПОЧВИТЕ И МИНЕРАЛНИТЕ РЕСУРСИ	
8.1.	Характер на почвените и минералните ресурси
8.2.	Нормативна рамка за използване на почвените и минералните ресурси
8.3.	Замърсяване на проблеми на използването на почвените и минералните ресурси
8.4.	Опазване на почвените и минералните ресурси
8.5.	Устойчиво използване на почвените и минералните ресурси

ТЕМА 9. УСТОЙЧИВО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОРСКИТЕ РЕСУРСИ	
9.1.	Характеристика на горските ресурси
9.2.	Нормативна рамка и политика за използване на горските ресурси
9.3	Опазване и устойчиво използване на горските ресурси
ТЕМА 10. УСТОЙЧИВО ИЗПОЛЗВАНЕ НА АКВАКУЛТУРИТЕ	
10.1.	Характеристика на аквакултурите като природен ресурс
10.2.	Нормативна рамка и политика за използване на аквакултурите
10.3.	Опазване и устойчиво използване на аквакултурите
ТЕМА 11. БИОРАЗНООБРАЗИЕ И УСТОЙЧИВОСТ	
11.1.	Биоразнообразието като природен ресурс
11.2.	Нормативна рамка и политика за опазване и поддържане на биоразнообразието
11.3.	Опазване на генетичните ресурси и биоразнообразието.
ТЕМА 12. УСТОЙЧИВО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	
12.1.	Характеристика на отпадъците като ресурс
12.2.	Методи за третиране и обработка на отпадъците
12.3.	Рационално използване на отпадъците
12.4.	Преход към нулеви отпадъци

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Писмено задание	2	60
1.2.	Тест	2	50
Общо за семестриален контрол:		4	110
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (тест)	1	92
Общо за сесиен контрол:		1	92
Общо за всички форми на контрол:		5	202

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Станимирова, М.; Христова, С. Управление на поземлените ресурси. Варна: Наука и икономика, 2014
2. Стоянова, З. Устойчиво развитие и опазване на природните ресурси. София: Издателски комплекс УНСС., 2021
3. Оуен, Оливър. Опазване на природните ресурси, Час I и част II. София: Земиздат. 1989
4. Киров, Д. Инженерна екология. София: Издателство Техника, 2011

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Примак, Р.; Узунов, Б.; Георгиев, Б. Консервационна биология. София: Пенсофт, 2018
2. Стоянова, З. Устойчиво управление на водния сектор в България. София: Издателски комплекс УНСС, 2021

3. Э.В. Гирусов, С.Н. Бобылев, А.Л. Новоселов, Н.В. Чепурных. ЭКОЛОГИЯ и ЭКОНОМИКА ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ, Москва, "Закон и право", Издательское объединение "ЮНИТИ", 1998
4. Breeze, P et al. Renewable Energy Focus Handbook, Elsevier, 2009
5. Ernst Worrell and Markus A. Reuter. Handbook of recycling : state-of-the-art for practitioners, analysts, and scientists. Elsevier, 2014
6. Fang Lin Luo and Hong Ye. Renewable energy systems. Advanced Conversion Technologies and Applications, CRC Press, Taylor & Francis Group, 2013
7. FAO, ITPS, GSBI, SCBD and EC. 2020. State of knowledge of soil biodiversity - Status, challenges and potentialities, Report 2020. Rome, FAO
8. for a Low-Carbon Future, 2020.
9. Improving International Fisheries Management 2021 Report to Congress
10. IRP (2017). Assessing global resource use: A systems approach to resource efficiency and
11. IRP (2020). Mineral Resource Governance in the 21st Century: Gearing extractive industries towards sustainable development. Ayuk, E. T., Pedro, A. M., Ekins, P., Gatune, J., Milligan, B., Oberle B., Christmann, P., Ali, S., Kumar, S. V, Bringezu, S., Acquatella, J., Bernaudat, L., Bodourogrou, C., Brooks, S., Buergi Bonanomi, E., Clement, J., Collins, N., Davis, K., Davy, A., Dawkins, K., Dom, A., Eslamishoar, F., Franks, D., Hamor, T., Jensen, D., Lahiri-Dutt, K., Mancini, L., Nuss, P., Petersen, I., Sanders, A. R. D. A Report by the International Resource Panel. United Nations Environment Programme, Nairobi, Kenya.
12. Pichtel, J. Waste Management Practices. Municipal, Hazardous, and Industrial. Second edition. CRC Press/Taylor & Francis Group, 2014
13. pollution reduction. Bringezu, S., Ramaswami, A., Schandl, H., O'Brien, M., Pelton, R., Acquatella, J., Ayuk, E., Chiu, A., Flanegin, R., Fry, J., Giljum, S., Hashimoto, S., Hellweg, S., Hosking, K., Hu, Y., Lenzen, M., Lieber, M., Lutter, S., Miatto, A., Singh Nagpure, A., Obersteiner, M., van Oers, L., Pfister, S., Pichler, P., Russell, A., Spini, L., Tanikawa, H., van der Voet, E., Weisz, H., West, J., Wijkman, A., Zhu, B., Zivy, R. A Report of the International Resource Panel. United Nations Environment Programme. Nairobi, Kenya
14. Quaschnig, Volker. Renewable energy and climate change, A John Wiley & Sons, Ltd., Publication, 2010
15. United Nations Environment Programme (2021). The use of natural resources in the economy: A Global Manual on Economy Wide Material Flow Accounting. Nairobi, Kenya.
16. United Nations Environment Programme, NATURAL RESOURCE USE IN THE GROUP OF 20, 2019
17. United Nations Environment Programme, Edgar Hertwich, Reid Lifset, Stefan Pauliuk, and Niko Heeren, RESOURCE EFFICIENCY AND CLIMATE CHANGE. Material Efficiency Strategies